

Rajamenettelyn käyttöönotto HE 103/2022 vp

Hallintovaliokunnan kuuleminen
8.9.2022

Sanna Montin, SM/MMO

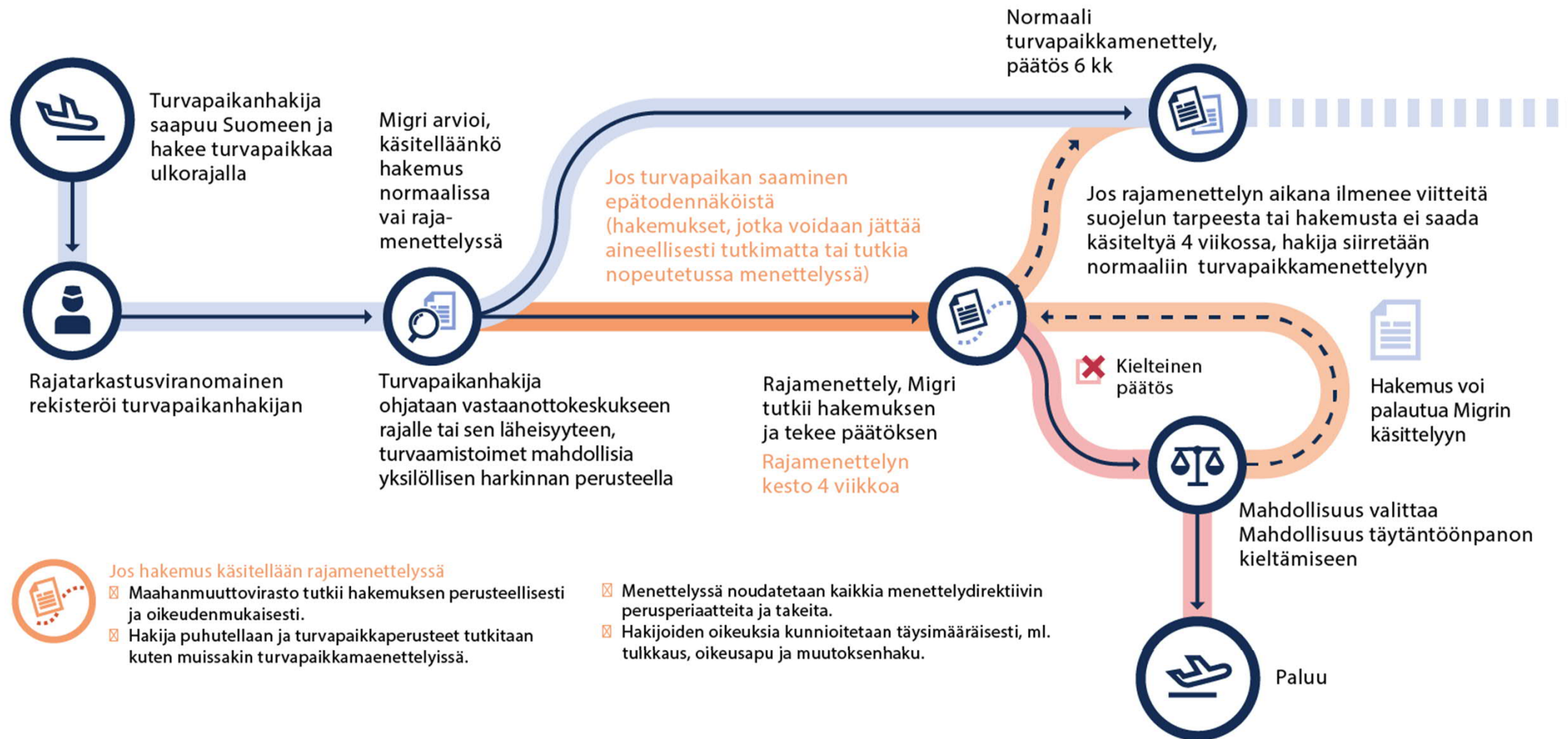

Miksi nyt rajamenettely?

- Turvapaikkamenettelyä koskevan lainsäädännön osalta rajamenettely on yksi keino vastata mahdolliseen Suomeen kohdistuvaan muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen
- Menettely perustuu EU:n turvapaikkamenettelydirektiiviin
- Euroopan komissio on pitänyt rajamenettelyä yhtenä keinona hallita muuttoliikkeen välineellistämistilanteissa maahan jo suuntautunutta muuttoliikettä
- Valko-Venäjän 2021 toimien seurauksena komissio ehdottanut muutoksia rajamenettelyn sovellettavuuteen Puolan, Liettuan ja Latvian kohdalla
- Osa rajaturvallisuuden vahvistamista koskevaa lakimuutosten kokonaisuutta

Rajamenettely

Esitetyt säännökset ulkomaalaislakiin

Uusi 104 a §: Rajamenettely. Pykälän sisältö:

- menettelyn käyttöönotto
- menettelyn soveltaminen
- soveltamisen rajoitukset
- määräaika hakemuksen tutkimiselle Maahanmuuttovirastossa
- liikkumisvapauden rajoittaminen – velvollisuus pysyä vastaanottokeskuksen alueella
- rajamenettelyn päättymisen

95 a §: Tietojen antaminen kansainvälistä suojelua hakevalle: muutos 1 momenttiin

- rajamenettelyä sovellettaessa tiedot antaa hakemuksen vastaanottava viranomainen

97 a §: Turvapaikkapuhuttelu: uusi 6 momentti

- Asiakasetäpuhuttelut ilman hakijan suostumusta

121 §: Säilöön ottamisen edellytykset: 1 momenttiin uusi säilöperuste

- vastaanottodirektiivi: hakija voidaan ottaa säilöön, jotta menettelyn yhteydessä voidaan tehdä päätös hänen oikeudestaan tulla alueelle

Rajamenettelyn käyttöönotto sekä soveltaminen ja soveltamisen rajoitukset

Menettelyn käyttöönotto

- Valtioneuvosto päätöksellä
 - lyhyessä ajassa tapahtuvassa poikkeuksellisen suuren maahantulijoiden määrän tai
 - vieraan valtion vaikutuksesta tapahtuvan maahantulon tilanteissa

Menettelyn soveltaminen

- ulkorajan rajanylityspisteellä tai luvattoman ulkorajan ylityksen yhteydessä tehty hakemus, joka
 - voitaisiin ulkomaalaislain 103 §:n nojalla jättää tutkimatta tai
 - 104 §:n nojalla ratkaista nopeutetussa menettelyssä.

Soveltamisen rajoitukset

- Ilman huoltajaa olevien alaikäisten osalta ainoastaan, jos hakija tulee turvallisesta alkuperämaasta.
- Erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitsevien hakijoiden kohdalla ei sovellettaisi, jos tarvittavaa tukea ei pystyttäisi antamaan.

Määräaika

- Maahanmuuttoviraston tulisi ratkaista hakemus neljän viikon kuluessa sen jättämisestä.
- Nopean menettelyn mahdollistamiseksi Maahanmuuttovirasto voi pitää turvapaikkapuhuttelun käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa.
- Ei liity pelkästään rajamenettelyyn.

Liikkumisvapauden rajoittaminen menettelyn aikana

- Esitetään liikkumisvapauden rajoittamiseen perustuvaa mallia
 - hakijan liikkumisvapautta rajoitetaan osana sovellettavaa menettelyä
 - kyseessä ei ole turvaamistoimi, eikä asiasta tehdä erillistä päätöstä.
 - velvollisuus pysyä viranomaisen osoittaman vastaanottokeskuksen alueella
 - turvaamistoimien käyttö mahdollista menettelyn soveltamisen mahdollistamiseksi
- Säilössä pitämiseen perustuva malli
 - hakijalla ei ole menettelyn aikana liikkumisvapautta → vapaudenriisto → säilöönotto
 - vaatii yksilöllisen tutkinnan ja käräjäoikeuden vahvistaman päätöksen jokaisen hakijan kohdalla
 - säilöönotto ei voi olla systemaattista edes rajamenettelyssä

Rajamenettelyn päättyminen

- edellytyksiä menettelyn soveltamiselle ei enää ole
 - neljän viikon määräaika ylitetään
 - edellytyksiä jättää hakemus tutkimatta tai tutkia nopeutetussa menettelyssä ei enää ole
 - erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitsevalle henkilölle ei pystytä antamaan tarvittavaa tukea
- Maahanmuuttoviraston päätöstä ei annettaisi tiedoksi seitsemän päivän kuluessa sen tekemisestä
- tuomioistuin päättää täytäntöönpanon kieltämisestä
 - muutoksenhaun kestoja mahdoton määritellä
- käännättämistä koskeva päätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi
+ 14 päivää, jotta maastapoistamismenettely voidaan aloittaa

Vaikutukset

- Parantaa viranomaisten kykyä hallita tilannetta, kun henkilöt ovat jo saapuneet Suomeen ja maahantulijoiden määrä on yhtäkkiä poikkeuksellisen suuri tai yllättävä.
- Usein tilanteet ovat sellaisia, että niiden sisältöä tai kehitystä on mahdotonta täysin arvioida ennakolta.
- Vaatii paljon valmius- ja varautumissuunnittelulta – kaikkea ei voida säätää.
- Tilanteen ollessa päällä merkitystä on myös mm. EU:n toimilla. Myös EU:n ennakkollinen varautuminen on tärkeää.
- Rajamenettely on yksi keino hallita maahan jo saapunutta muuttoliikettä. Tilanne kuitenkin ratkotaan/saadaan päättymään muilla keinoilla.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi